

Drieteenmeeuw vestigt zich op meerdere platforms in Nederlandse wateren

Kees (C.J.) Camphuysen & Mardik (M.F.) Leopold

Nadat in de zomer van 2000 door schilders van Wintershall AG nesten van Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* op het productieplatform L8-P in de Zuidelijke Noordzee (ongeveer 65 km ten NNW van Texel) werden gevonden, is de soort daar een vaste broedvogel geworden. Bij een bezoek op 22 juni 2005 werden 45 bezette nesten geteld en in 23 nesten werden eieren aangetroffen (Camphuysen & de Vreeze 2005). Op 13 juli 2005 werd het platform bezocht door medewerkers van Wintershall AG en een mogelijk onvolledige inspectie van de kolonie leverde toen 16 kuikens en zes eieren op. Het platform staat in ca. 30 m diep water, in een gebied dat wordt aangeduid als het "Friese Front", de overgang tussen troebel water in de Zuidelijke Bocht en helder water van de centrale Noordzee. L8-P maakt deel uit van een groep van zes platforms, waaronder vier onbemande satellieten, die op korte afstand van elkaar staan. Gezien de voor Drieteenmeeuwen goede mogelijkheden om rond de installatie te foerageren werd verondersteld dat kolonisatie van de omringende (onbemande) platforms niet lang zouden uitblij-

ven. Tijdens het koloniebezoek in juni 2005 waren er naast L8-P geen verdere vestigingen van Drieteenmeeuwen bekend, maar er werden later dat jaar twee nesten gevonden op een nabijgelegen platform (L8-A).

In de zomer van 2006 ontstond de gelegenheid om meer platforms in het gebied te inspecteren tijdens een telling van zeevogels in het gebied van de Klaverbank en het Friese Front aan boord van de SC41, een kleine commerciële Eurokotter die speciaal voor deze survey was gehuurd. Tussen 24 juli en 28 juli 2006 werden in totaal negen platforms bezocht en daaronder was ook de bekende vestiging op L8-P. Er waren redenen voor bezorgdheid over de daar nestelende Drieteenmeeuwen, omdat er in het voorjaar van 2006, tijdens de politieke onrust samenhangend met het mogelijk in Nederland voorkomen van een voor mensen ge-

Openingsfoto: Jonge Drieteenmeeuwen op 27 juli 2005, L8-P (foto-graaf onbekend, Wintershall personeel; via Fedde de Vreeze). *Young Black-legged Kittiwakes, 27 July 2005, platform L8-P, 65 km NNW off Texel.*

Jonge Drieteenmeeuwen op 27 juli 2005, L8-P (fotograaf onbekend, Wintershall personeel; via Fedde de Vreeze). *Young Black-legged Kittiwakes, 27 July 2005, platform L8-P, 65 km NNW off Texel.*

Fotograaf onbekend

vaarlijke variant van vogelgriep (H5N1), sprake van was geweest dat de meeuwenkolonie zou worden opgeruimd. Personeel van Wintershall AG deelde desgevraagd mee dat helicopterpiloten het wegens vermeend besmettingsgevaar te riskant vonden om nog op het door meeuwen bewoonde platform te landen. Een schriftelijk verzoek om van het op-ruimen af te zien werd nooit beantwoord.

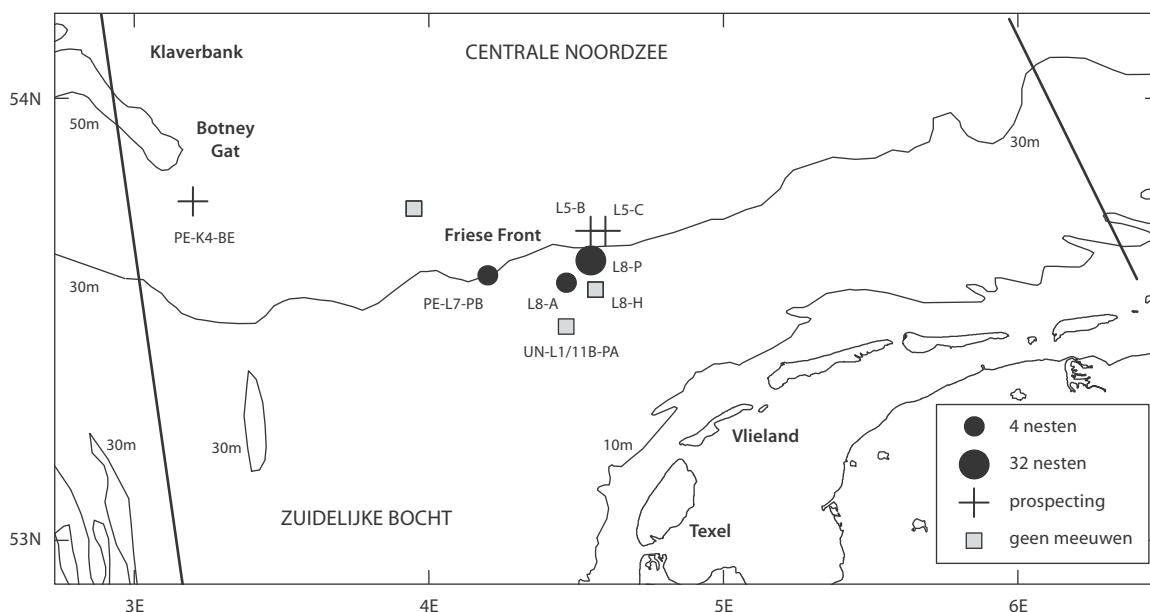
Op drie platforms werden nestelende Drieteenmeeuwen aangetroffen (40 nesten in totaal), op zes platforms waren geschikte nestrichels bezet door ‘mogelijke broedvogels’ (een term die hier gebruikt wordt voor ‘prospectors’, volwassen meeuwen aanwezig op geschikte nestlocaties, maar zonder aanwijzing voor nest; in totaal 291 exemplaren) en op elk van deze platforms waren ook op het helidek of op zee in de onmiddellijke omgeving adulte Drieteenmeeuwen aanwezig (geassocieerd; in totaal 395 exemplaren; figuur 1, tabel 1). De met meeuwen bezette platforms waren PE-K4-BE in het Klaverbank gebied (geen nesten, 40 mogelijke broedvogels), L8-A, L8-P en PE-L7-PB op het Friese Front (40 nesten, 217 mogelijke broedvogels) en L5-B en L5-C eveneens bij het

Friese Front (geen nesten, 34 mogelijke broedvogels). Op drie andere platforms, PE-K6-GT in het Klaverbank gebied en UN-L/11B-PA en L8-H op enige afstand van het Friese Front waren niet alleen geen Drieteenmeeuwen aanwezig, maar hier werden op de geschikte zitplaatsen ook geen ‘krijtstreden’ gezien die zo typerend waren op de andere platforms. Op L8-A en op PE-7-PB werden complexe nesten gezien, bezet met wisselende aantallen adulte vogels en goed zichtbare jongen. Op het ‘klassieke’ platform L8-P waren de nesten klein en moeilijk zichtbaar (zonder de bij eerdere bezoeken zo opvallende lange slierten nylon en zeewier), bezet door paartjes adulte meeuwen en zonder een enkel zichtbaar jong. Uitgaande van de waarnemingen in juli 2005 zou er op dit platform een flink aantal bijna vliegvlugge jongen aanwezig moeten zijn geweest.

Rond de bezette platforms op het Friese Front en in de onmiddellijke omgeving van het bezette platform in het Klaverbankgebied werden grote aantallen foeragerende zeevogels en zeezoogdieren waargenomen. Naast Drieteenmeeuwen waren dit veel Kleine Mantelmeeuwen *Larus*

Tabel 1. Aantal vastgestelde nesten, het aantal ‘mogelijke broedvogels’ (adulte Drieteenmeeuwen op voor broeden geschikte richels) en het aantal geassocieerde exemplaren in de buurt van of op de platforms, 24-28 juli 2006. Zie figuur 1 voor locaties. *Number of Apparently Occupied Nest sites (AON), prospecting adult birds, and more loosely associated Black-legged Kittiwakes on offshore platforms, 24-28 July 2006. See Fig. 1 for locations.*

Platform	Aantal nesten	Mogelijke broedvogels	Geassocieerd adult	Geografische positie
<i>Platform</i>	<i>AON</i>	<i>Prospecting</i>	<i>Associated</i>	<i>Position</i>
PE-K4-BE	-	40	230	53°46.15N, 03°11.47E
PE-K6-GT	-	-	-	geen Drieteenmeeuwen 53°44.72N, 03°57.11E
UN-L/11B-PA	-	-	-	geen Drieteenmeeuwen 53°28.82N, 04°28.27E
L8-H	-	-	-	verstoring door helicopter 53°34.09N, 04°34.37E
L8-A	4	55	45	53°35.01N, 04°28.13E
L8-P	32	131	8	53°38.24N, 04°33.30E
L5-B	-	11	15	53°42.19N, 04°36.03E
L5-C	-	23	46	53°41.68N, 04°32.57E
PE-L7-PB	4	31	51	53°36.45N, 04°12.21E
Totaal	40	291	395	
Aantal platforms	3	6	6	

Vestigingen van Drieteenmeeuwen op het Nederlands Continentaal Plat in de zomer van 2006. Onderscheiden zijn platforms met nesten, platforms met mogelijke broedvogels zonder nest (prospecting) en platforms zonder Drieteenmeeuwen. De dikke lijnen links en rechts geven de grenzen aan met de Britse en Duitse sectoren van de Noordzee; de dünnere lijnen op zee zijn dieptelijnen. *Prospecting and breeding Black-legged Kittiwakes at offshore installations in the Dutch sector of the North Sea, summer 2006. The western and eastern boundaries of the Dutch sector are indicated by bold vertical lines.*

graellsii (beide gebieden), Noordse Stormvogels *Fulmarus glacialis*, Grauwe Pijlstormvogel *Puffinus griseus* en Jan van Genten *Morus bassanus* (alle Klaverbank), Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis* (Friese Front), Noordse Sterns *Sterna paradisaea*, Zeekoeten *Uria aalge*, Bruinvissen *Phocoena phocoena* (alle in beide gebieden) en Dwergvinvissen *Balaenoptera acutorostrata* (Klaverbank). Grote gemengde groepen vogels en zeezoogdieren werden foeragerend gezien en vooral in het Friese Front gebied viel het op dat de platforms kennelijk wervelingen in zee veroorzaakten waarin in grote groepen zeevogels als een langgerekte staart ‘aan het platform vast’ foerageerden.

De waarnemingen hebben een aantal zaken aan het licht gebracht. Ten eerste zijn er nu meerdere vestigingen van Drieteenmeeuwen op offshore-installaties in de Nederlandse Noordzee. Ofschoon het aantal daadwerkelijke voltooide nesten nog vrij klein is, doen de forse aantallen ‘verkenners’ op geschikte nestrichels vermoeden dat de populatie snel kan gaan groeien. Ten tweede bleek de angst dat de kolonie op L8-P vernield zou worden terecht te zijn geweest: de kolonie bestond uitsluitend uit mislukte paren die kennelijk opnieuw hebben moeten beginnen met de nestbouw. Het aantal aanwezige vogels doet vermoeden dat de kolonie zonder menselijk ingrijpen gegroeid zou zijn

Adulte Drieteenmeeuwen op voor het broeden geschikte richels (‘mogelijke broedvogels’) en rustende Drieteenmeeuwen op het helikopterdek op PE-K4-BE in het Klaverbankgebied. Ook achter het platform zijn geassocieerde Drieteenmeeuwen op het water te zien. *Adult Black-legged Kittiwakes prospecting at suitable ledges at PE-K4-BE, and fairly large numbers loosely associated with the platform (at the helideck and at sea behind the installation) in the Klaverbank region.*

in vergelijking met 2005. Ten derde lieten de grote concentraties actief foeragerende zeevogels in de onmiddellijke

C.J. Camphuysen

omgeving van de bezette platforms zien dat deze kolonisaties geen toeval zijn. Het voorspelbare voedselaanbod op het Friese Front (Creutzberg 1989, Leopold 1991, Geertsma 1992, Leopold 1993ab, Camphuysen 2002) en een vermoedelijk vergelijkbaar rijk en voorspelbaar voedselaanbod rond de steile hellingen van het Botney Gat in het Klaverbank gebied maken deze platforms tot ideale broedplaatsen voor Drieteenmeeuwen. Voorlopig wordt door de meeuwen geen aanspraak gemaakt op broedgelegenheid op platforms op enige afstand van deze voedselrijke gebieden.

De vestigingen in de Zuidelijke Noordzee vonden plaats in een periode waarin de Noordzeepopulatie flink onder druk stond (Heubeck 2004). Het voedselaanbod is in grote delen van de Noordzee zo sterk teruggelopen dat Drieteenmeeuwen daar nauwelijks nog succesvol kunnen reproduceren. De ligging van L8-P is vermoedelijk bijzonder gunstig voor Drieteenmeeuwen. De nabijheid van het Friese Front vormt een min of meer gegarandeerde, gunstige voedselsituatie in de periode waarin het erom spant, de kuikenfase (Leopold 1991, 1993ab, Camphuysen 2005). Bekend is dat deze regio in de zomer ook de zuidgrens en kraamkamer van Zeekoeten vormt (Camphuysen 2002). Voorlopig gaat het bij de Drieteenmeeuwen nog om een klein aantal dieren en gezien het onfortuinlijke ingrijpen in de nog zo jonge kolonie op L8-P is de toekomst voor deze soort vermoedelijk tamelijk somber. Het is te hopen dat Wintershall AG haar eigen motto (*"Long term success and responsibility for the environment and society go hand in hand for us"*) in de toekomst serieus neemt en zich niet meer door de waanzin van de dag (de H5N1 crisis) laat leiden, en de vestiging van deze sierlijke Drieteenmeeuwen verwelkomt in plaats van verwenst.

Kees Camphuysen, Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, postbus 59, 1790 AB Den Burg, Texel; camphuys@nioz.nl

Mardik Leopold, Wageningen IMARES, postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel; mardik.leopold@wur.nl

Onze dank geldt LNV Directie Natuur voor de mogelijkheid om waarnemingen te doen in het gebied rond het Friese Front en de Klaverbank. Meijert Klein en Aart Zeegers willen wij bedanken voor hun gastvrijheid aan boord en de sublieme navigatie rond de platforms, zodat zelfs op lastige plekken goed gekeken kon worden hoe de vlag erbij hing.

LITERATUUR

- Camphuysen C.J. 2002. Post-fledging dispersal of Common Guillemots *Uria aalge* guarding chicks in the North Sea: the effect of predator presence and prey availability at sea. *Ardea* 90: 103-119.
- Camphuysen C.J. (ed.) 2005. Understanding marine foodweb processes: an ecosystem approach to sustainable sandeel fisheries in the North Sea. IMPRESS Final Report, EU Project #Q5RS-2000-30864, Royal Netherlands Institute for Sea Research, Texel.
- Camphuysen C.J. & F. de Vreeze 2005. De Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* als broedvogel in Nederland. *Limosa* 78: 65-74.
- Creutzberg F. 1989. Het Friese Front. *Waddenbull*. 24(1): 4-8.
- Geertsma M. 1992. Dieet van de Zeekoet *Uria aalge* op het Friese Front in het najaar van 1989; een vergelijkend voedselonderzoek. Doctoraalverslag NIOZ, Texel / RU Groningen, 44pp.
- Heubeck M. 2004. Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla*. In: Mitchell P.I., S.F. Newton, N. Ratcliffe & T.E. Dunn (eds) Seabird populations in Britain and Ireland: 277-290. Poyser, London.
- Leopold M.F. 1991. Toppredatoren op het Friese Front: zeevogels en zeezoogdieren. In: de Gee A., M.A. Baars & H.W. van der Veer (eds). De Ecologie van het Friese Front. NIOZ Rapport 1991-2: 79-89, NIOZ Texel.
- Leopold M.F. 1993a. Het Friese Front: hydrografie, geologie en biologie, met nadruk op de zeevogels. In: Leopold M.F. & C.J. Camphuysen (eds). Wel of niet boren op het Friese Front? Verschillende standpunten vergeleken. Proc. NZG workshop 16 mei 1992, Alkmaar. *Sula* 7(special issue): 5-18.
- Leopold M.F. 1993b. Het Friese Front bestaat nog: een reisverslag. *Sula* 7: 105-107.

Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla* colonised more offshore platforms in the Southern North Sea

In summer 2000, breeding Black-legged Kittiwakes were reported from Wintershall offshore platform L8-P in the Frisian Front area (Southern North Sea), some 65 km NW of Texel, The Netherlands (Fig. 1). Breeding was confirmed in most years since and during a visit in 2005, 45 apparently occupied nests (AON) were found (22 were empty, eight with a single egg, 15 with two eggs). Nearby unmanned platforms had apparently not been colonised (except for two nests at L8-A that were reported later on), but it was predicted that, given excellent

feeding conditions in the area, colonisations of other platforms would be only a matter of time. A survey in summer 2006 revealed that prospecting or nesting Kittiwakes were present at six out of nine visited offshore platforms in the Frisian Front area and Klaverbank region (Fig. 1, Tab. 1). Breeding was confirmed at three of these platforms. The 2006 breeding season at L8-P, however, was ruined by clean-up operations earlier in the season. Many adults had rebuilt their nests, but breeding success was nil.